



Anne-Marie J. Verbruggen,
Dierenarts (DVM), Europees
Specialist Oogheelkunde
(ECVO diplomate)

Verwijscentrum Dordrecht,
Medisch Centrum voor
Dieren (MCD) Amsterdam

oogarts@contactoffice.nl

IS DE OOGARTS EEN RACIST? RASGEBONDEN OOGAFWIJKINGEN

Sinds een paar jaar werd het publiek (oftewel potentiële hondeneigenaars) geconfronteerd met beelden van wat er gebeurt achter de schermen van fokkers en van honden- en kattenshows. Deze ophef begon met de bekende documentaire van de Britse televisiezender BBC, "Pedigree exposed" (2009), gevolgd door een aantal vergelijkbare programma's o.a. in Nederland (Radar, 2011). Plotseling kwam een klaarblijkelijkheid aan het licht: sommige rasgebonden aandoeningen zijn erfelijk en kunnen uitgeroeid worden van de fokpopulatie dmv zorgvuldige testen en verstandige paringen.

Sinds de jaren negentig bieden erkende oogartsen wereldwijd een officieel (ECVO) oogonderzoek aan voor alle honden (en katten) waarmee gefokt wordt, maar ook hun nestgenoten. Deze oogartsen zijn lid van het Nationale Oogpanel of Eye Scheme Examiners (ESE). Dit onderzoek volgt een strikt protocol en wordt regelmatig aangepast aan nieuwe ontwikkelingen en nieuwe (DNA) onderzoeken, zodat ieder onderzoek geldig is in binnen- en buitenland. Een volledig oogonderzoek wordt jaarlijks gedaan, de eventuele afwijkingen worden genoteerd en deze gegevens worden meegegeven aan de eigenaar en doorgegeven aan de Raad van Beheer (publicatie op de website) en aan de rasvereniging.

Sinds het begin van deze oogonderzoeken en het beleid fokken na advies van de oogartsen en de fokcommissie van het desbetreffende ras, zijn een aantal erfelijke oogziekten zo goed als verdwenen bij rassen in Nederland, zoals persisterende hypertrophische tunica vasculosa lentis / persisterende primair vitreus (PHTVL/PHPV) bij de Dobermann en de Colley Eye Anomaly (CEA) bij de Colley-groep. 200 ECVO erkende oogartsen in 12 Europese landen onderzoeken jaarlijks ongeveer 52.000 honden. De namen van deze oogartsen zijn terug te vinden op de website van het ECVO (www.ECVO.org). Honden worden onderzocht voor en 20 minuten na het druppelen van een druppel die de pupil open maakt en houdt (mydriaticum). In sommige rassen wordt dit onderzoek al gedaan bij pups tussen de 6 en de 8 weken oud, nadat ze gechipt zijn. Bij de meeste rassen neemt dit onderzoek op éénjarige leeftijd plaats, of wanneer er met deze hond gefokt wordt. Het onderzoek is 1 jaar

geldig, omdat het oog blijft "groeien" en ziektes kunnen pas later in het leven optreden (cataract, PRA, lensluxatie,..).

Zoals alle oogonderzoeken wordt dit onderzoek gedaan in een donkere ruimte, met een spleetlamp -microscop en een directe of indirecte ophthalmoscoop. Voor een onderdeel van het onderzoek wordt ook een gonioscoop gebruikt. Hiemee wordt de filtratiehoek onderzocht bij honden waar glaucoom vaker kan voorkomen. Aan het einde van het onderzoek worden twee kopieën van het formulier aan de eigenaar meegegeven, één voor eigen administratie en de andere voor de rasvereniging. Het originele, door de eigenaar ondertekende, formulier wordt gestuurd naar de Raad van Beheer (voor Nederland) en een kopie blijft bij de onderzoeker. In enkele landen worden de gegevens van dit onderzoek direct ingevuld in een website en voor iedereen per direct te raadplegen. In Nederland gebeurt dit nog via de Raad van Beheer. Het is belangrijk om te weten, dat er nationale variaties bestaan, daarvoor zijn de jaarlijkse ontmoetingen van de ESE en het blijven lezen van de vakliteratuur erg belangrijk!

Een voorbeeld is een typische vorm van uveïtis bij de Golden Retriever in Engeland. Deze uit zich uit door iris cystes in de voorste oogkamer en zou erfelijk zijn. In Nederland wordt dit nog maar zeldzaam gezien in de Golden Retriever populatie, maar moet wel genoteerd worden! Ook belangrijk om rekening mee te houden is dat sommige hondenkolonies gefokt worden voor het onderzoek naar erfelijke (oog-) ziektes en dat er daarom veel publicaties zijn met een link tussen dat ras en de onderzochte ziekte (denk aan Glaucoom bij Beagles). Ook moet men opletten met "look alike" en raszuivere (i.a.w. gefokt volgens de regels van de rasvereniging betreffend de gezondheid –en niet de raskenmerken!) honden, zoals de Jack Russel Terrier en de lensluxatie.

Een lijst met erfelijke oogafwijkingen wordt gepubliceerd in bijna alle goede boeken over oogheelkunde, maar wordt ieder jaar "geupdated" en deze lijsten zijn ook "landgevoelig"! De onderzoeker (ie de ECVO) legt geen regels voor het fokken op, maar geeft advies. Dit advies wordt gegeven op basis van de invloed van de ziekte op zicht en/of welzijn van het dier, in zo ver dat het dier pijn lijdt door deze afwijking, een operatie nodig heeft om dit te herstellen of levenslange medicatie nodig heeft. Er wordt

ook sterk tegen geadviseerd om te fokken met een hond, die een oogziekte heeft die bewezen erfelijk is.

Men moet ook een verschil maken tussen (extreme) rasstandaarden en de impact hiervan op het dier, zoals extreme uitpuilende ogen met uitdrogingsverschijnselen van het hoornvlies of grotere kansen op een proptosis bulbi of chronische irritatie tgv te veel huidplooien (trichiasis, entropion, te ruime oogspleten,...). Verantwoordelijke keurmeesters, fokkers en eigenaars moeten afstand nemen van het overtypen van hun ras.

DNA testen helpen ons ook met het fokken van gezonde honden. Hier moet wel bij gezegd worden, dat mutaties mogelijk zijn en dat een DNA test hierdoor een oogonderzoek niet vervangt.

De beste behandeling voor deze erfelijke oogafwijkingen is om niet te fokken met aangetaste honden, hun ouders en nestgenoten (indien mogelijk!). In geval van retina degeneratie of atrofie, wordt het dier onherroepelijk blind en er is geen behandeling beschikbaar op dit moment. Sommige erfelijke oogafwijkingen veroorzaken acute problemen, die met spoed behandeld moeten worden, zoals een ulceratie, als niet perforatie, van het hoornvlies tgv entropion of een verkeerd geplaatst haartje of een geluxeed oogbol in een ondiepe oogkas met te ruime oogspleet bij kortneuzige honden en katten. Zelfs puppies lijden onder overmatige huidplooien en moeten al heel snel geopereerd worden om hun zicht zowel als de oogbol te mogen bewaren.

Wat kunnen jullie doen om dit te voorkomen? Heel veel praktijken hebben een "pre-puppy" klas of lezingen, waar advies gegeven wordt over de aanschaf van een pup. Geef de voorbeelden van wat niet moet, door!!

Referenties

- ECVO Hereditary Eye Diseases Committee (Presumed Inherited Eye Diseases in Dogs and Cats): www.ECVO.org